

Ylöjärven kaupungin lausunto Nyssen Läntinen linjasto 2024 suunnittelusta

Tekninen lautakunta 16.11.2022 § 192
710/00.04.01/2021

Valmistelija

Ts. kehityspäällikkö Essi Jokinen

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenne pyytää lausuntoa Nyssen läntisestä linjastosuunnittelusta vuodelle 2024. Lausunto pyydetään perjantaihin 18.11.2022 mennessä.

Nysse on aloittanut linjaston suunnitteluprojektin keväällä 2022 yhdessä kuntalaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Nyssen läntinen linjastosuunnittelu vuodelle 2024 kattaa Tampereen länsiosat sekä Ylöjärven.

Linjastosuunnitteluprojektin tarkoituksena on sovittaa Pyyrikintorin ja Lentävänniemen välillä käynnistyvän raitiotien ja alueen bussiliikenne sujuvaksi ja kustannustehokkaaksi kokonaisuudeksi. Samassa projektissa tarkastellaan myös koko Länsi- Tampereen ja Ylöjärven joukkoliikennepalvelua ja palvelua kehitetään vastamaan alueille määriteltyä palvelutasoa. Projektin tavoitteena on kehittää joukkoliikennepalvelua matkustajien tarpeita kuunnellen, yhdistää bussi- ja raideliikenne toisiaan tukevaksi kokonaisuudeksi, parantaa joukkoliikenteen käyttökokemusta ja tukea kestävästä liikkumisesta kasvavalla kaupunkiseudulla.

Projektin yhteydessä on selvitetty asukkaiden päivittäisiä liikkumistarpeita (Nyssen Länsi-Tampereen ja Ylöjärven liikkumiskysely, keväällä 2022 toteutettu kysely), tarkastettu alueelliset matkustajamäärät usealta vuodelta ja huomioitu Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan hyväksymä joukkoliikenteen palvelutaso vuosille 2022-2025. Näiden lisäksi Nysse uudisti keväällä 2022 joukkoliikenteen suunnitteluperiaatteet, joihin haettiin asiakasymmärrystä joukkoliikenteen käyttäjiltä.

Nysse pyytää lausuntoa erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

1. Projektin tavoitteena on kehittää joukkoliikennepalvelua matkustajien tarpeita kuunnellen, yhdistää bussi- ja raideliikenne toisiaan tukevaksi kokonaisuudeksi, parantaa joukkoliikenteen käyttökokemusta ja tukea kestävästä liikkumisesta kasvavalla kaupunkiseudulla. Vastaavtko projektin tavoitteet ja linjastoluonnoksissa esitetyt ratkaisut seudun kaupunki- tai joukkoliikennestrategian tavoitetilaa?
2. Tuetaanko Läntisen linjaston 2024 -luonnoksilla Länsi-Tampereen ja Ylöjärven alueita, joissa palvelut ja tiivein asuminen sijaitsevat?
3. Joukkoliikenteen suunnittelu ja toteuttaminen vaatii aina kompromisseja. Onko hyväksyttävää panostaa taloudellisesti tiheään joukkoliikennekysynnän alueelle parantamalla esimerkiksi vuorotarjontaa tai laajentamalla liikennöintiäikoja, mikäli se samanaikaisesti tarkoittaa nykyisen palvelutason alentamista tai uuden tyyppisten palveluiden muodostamista harvaan asutuilla ja heikon joukkoliikennekysynnän alueilla.
4. Kaikkia palautteissa esille nousseita liikkumistarpeita ei välttämättä pystytä toteuttamaan Nysse-liikenteenä. Tunnistatkeko alueita, joille pitäisi kehittää muita kestävästä liikkumisesta muotoja, jotta yhteys tiheään joukkoliikenneväylän varrelle olisi mahdollisimman sujuva?

5. Onko omassa toiminnassanne mahdollisuuksia kehittää tai edistää kestäviä tai uuden tyyppisiä liikkumismuotoja niille alueille, joille ei ole osoitettu joukkoliikennepalvelua Nyssen läntisissä linjastoluonnoksissa?

Lausunto

Ylöjärven kaupungin lausuntoa on valmisteltu yhteistyössä tekniikka- ja ympäristöosaston sekä sivistysosaston hallintopäällikön kanssa. Lausunnossa on esitetty kaupungin huomiot linjaston jatkovalmistelua ja yhteistyötä varten.

Läntinen linjasto 2024 uudistuksella ollaan uudistamassa linjoja 28, 80 A, 80 B ja 80 C. Koulukuljetuspainotteiset linjat 84, 85, 86 ja 86X jatkaisivat pääosin ennallaan lukuun ottamatta linjaa 85, jolle haetaan uutta toteutustapaa palvelutason, asiakasmäärien ja kustannusten näkökulmasta. Ylöjärven kaupunki pitää selkeänä toisen linjastoluonnoksen mukaista linjojen numeroinnin uudistusta, jossa muutoksen myötä Ylöjärvellä liikennöivät linjat olisivat 80, 81, 82, 83, 84, 85 ja 86.

Linjastouudistuksen prosessissa on mahdollistettu asiakkaille hyvät osallistumismahdollisuudet ja kommenttikierroksille on varattu hyvin aikaa. Karttapalautemahdollisuutta pidetään hyvänä. Samoin mahdollisuutta asukastilaisuuden ja teknisen lautakunnan esittelytilaisuuden järjestämiseen on pidetty hyvänä ja pidettyjen tilaisuuksien sisältöihin ollaan oltu tyytyväisiä.

Keväisen liikkumiskyselyn tulosten perusteella vaihdottomia yhteyksiä on toivottu selvästi eniten keskustorille ja toiseksi eniten Lielahteen sekä rautatieasemalle. Linjastoluonnosten perusteella suorat yhteydet Keskustorille toteutuisivat linjan 80 ja 83 osalta. Ylöjärven kaupungin näkemyksen mukaan päätepysäkin siirtyminen Sorin aukiolta Keskustorille heikentää linjojen käytettävyyttä kaukoliikenteen jatkoyhteyksiin. Täten yhteyksien jatkamista Sorin aukiolle pyydetään vielä tutkimaan ja vähimmillään varmistamaan nopeat ja sujuvat vaihtoyhteydet Keskustorilta.

Yhteyksille Asuntilasta ja Siivikkalasta (linjat 81 ja 82) on esitetty yksi vaihtotarve Hiedanrannassa, mikä toisaalta mahdollistaa tiheimmän vuorovälin ja parantaa siten osaltaan palvelutasoa nykytilanteeseen nähden. Esitetty ratkaisu tukee myös seudullista tavoitetta joukkoliikenteen eri kulkumuotojen sovittamisesta yhtenäiseksi ja toisiaan tukevaksi kokonaisuudeksi. Nysseltä saadun tiedon mukaan matkustuskokemukseen perustuvassa asiakaspalautteessa on korostunut, että vaikka matkaan sisältyisi vaihto, niin käytännössä yhteyden sujuvuus on koettu paremmaksi, kun vuorojen määrää ja tiheyttä on vastavuoroisesti lisätty. Kaupungin näkökulmasta pidetään hyvänä tavoitteena, että linjoilla 81 ja 82 liikennöidään vähintään joka toiseen ratikkaan ja täten saadaan lisättyä vuorotiheyttä nykytilanteeseen verrattuna. Vaihtojen nopeus ja sujuvuus tulee kuitenkin varmistaa, ettei joukkoliikenteen houkuttelevuus kärsi.

Niiltä osin kuin linjat siirtyvät kulkeväksi Mikkolantieltä Vaasantielle, heikkenee Ylöjärven terveyskeskuksen ja Rinteen päiväkodin saavutettavuus. Lisäksi Teivon aluetta tullaan kehittämään voimakkaasti ja sen huomioiminen joukkoliikennepalvelun piirissä lähivuosien aikana koetaan tärkeäksi. Toisen linjastoluonnoksen mukaan ainoa Mikkolantietä liikennöivä linja olisi linja 83 Metsäkylästä. Asuntilan yhteydelle on haettu nopeutta Vaasantiellä kulkemisen myötä. Joukkoliikenteen saavutettavuutta Mikkolantiellä pidetään tärkeänä ja vuorojen liikennöintiä linjan 81 osalta pyydetään vielä tarkastelemaan.

Ylöjärvi on pinta-alaltaan laaja ja tiiviin keskusta-alueen ulkopuolella välimatkat ovat pitkiä. Erityisen haastavia joukkoliikenteen toteuttamisen näkökulmasta ovat kauimpana sijaitsevat Kurun ja Viljakkalan alueet. Kuruun liikennöivän linjan 85 nousumäärät Mutala-Kuru -välillä ovat Nysseltä saadun tiedon mukaan todella alhaisia, mikä aiheuttaa linjalle korkean subventiotarpeen. Kaikkia nykyisiä vuoroja ei siten pidetä tarkoituksenmukaisena liikennöidä isolla autolla matkustajamäärien, kustannusten ja ympäristönäkökulmien perusteella. Mahdollisuuksia osin kaupungin itse järjestämään liikenteeseen selvitetään ja jatkoselvittelyt tulisikin tehdä kaupungin ja Nyssen yhteistyössä ennen linjastosuunnitelman viemistä hyväksymiskäsittelyyn mm. kustannusvaikutusten ja aikataulujen yhteensovittamismahdollisuuksien tarkemmaksi selvittämiseksi. Nyt linjan 85 ajot toteutetaan arkipäivisin kahdella isolla autolla. Perusteltuna tavoitteena voitaisi pitää yhtä autoa, jolle tuotettaisi syöttöliikennettä Kurusta pikkubussilla siten, että vaihto tapahtuisi Kyrönlahdessa.

Palvelutasomäärittelyn 2022-2025 mukaan Kuru, Mutala, Ylinen ja Takamaa kuuluvat alimpaan palvelusoluokkaan, jossa liikennöintiäika on klo 7-17 ja vuorovälitavoite 3-6 vuoroa/suunta. Tästä poiketen linjoilla 84 ja 85 liikennöidään myös viikonloppuisin ja arki-iltais. Viikonloppujen vuorot on yhdistetty aikataulujen osalta järjestettäväksi kustannustehokkaasti yhdellä autolla, mitä voidaan pitää kannatettavana tavoitetilana jatkossakin.

Linjastouudistuksen myötä Ylöjärven joukkoliikenteessä on varauduttava kasvavaan kustannustasoon. Liikennöinnin kustannustaso on kasvanut vuosittain, mutta kaupungin kasvutavoitteet, kaupunkistrategia sekä linjattu palvelutaso huomioiden joukkoliikennepalvelua on tarpeen kehittää tulevaisuudessakin. Kuitenkin kustannustason nousua on tarpeen pyrkiä hillitsemään ja ensisijaisesti tämä tulisi tehdä määritetyn palvelutason ylittävien alhaisten asiakasmäärien linjojen kriittisellä tarkastelulla. Kustannustason nousun hillitsemisen ohella palvelua tulisi pyrkiä kohdentamaan voimakkaimmin kehittyville alueille, joissa myös joukkoliikenteen odotettu käyttöaste on korkea.

Tulevia linjastouudistuksia ajatellen on hyvä huomioida kaupungin tavoitteena oleva Siltatien yhdistäminen Viljakkalantielle kaavoituksen myötä. Tällöin nyt esitettyjen linjojen 80 ja 84 liikennöintiä tulee tarkastella uudelleen. Lisäksi Uuden Kuruntien ruuhkautumista helpottamaan on vireillä kaupungin selvitystyö kulkuyhteyden kehittämiseksi Asuntilasta Siivikkalaan. Toteutuessaan tämä aiheuttaa myös tarpeen kehittää alueiden joukkoliikenneyhteyksiä.

Alla on esitetty tarkemmat linjakohtaiset kommentit:

Linja 80 Haavisto-Vuorentausta-Keskustori

Linja esitetty jatkossa kulkevaksi Vuorentaustan kautta ja korvaa linjan 28. Yhteys Tampereelle on hitaampi kuin Vaasantietä tai Mikkolantietä liikennöitäessä. Toisessa linjastoluonnoksessa esitetty liikennöinti Turvesuonkadun ja Lielahdenkadun kautta hidastaa yhteyttä entisestään, mutta toisaalta tarjoaa myös mahdollisuudet asiointiin Lielahdessa. Matkatieltä tulisi pyrkiä järjestämään mahdollisimman sujuvat vaihtoyhteydet linjasta 80 linjaan 83 Tampereen suuntaan.

Linjan lähtöpaikkaa S-Marketilta pidetään haastavana alueen pysäkkijärjestelyjen vuoksi ja lisäksi se voi heikentää Tiuravuoren palvelukeskuksen ja Kauraslammien koulun työntekijöiden kulkemismahdollisuuksia. Lähtö-/päätepistettä olisi hyvä tarkastella edelleen nykyiselleen Kauraslammien koulun pysäkillä (Moisio). Yhteys

ei menisi jatkossa Sorin aukiolle, mutta toisaalta palautteiden perusteella vaihdotonta yhteyttä on toivottu erityisesti Keskustorille, mikä olisi nyt toteutumassa.

Siltatien alueella uuden pysäkin sijaintia Lähdevainiontiellä tulee tarkentaa yhdessä yhdyskuntatekniikan suunnittelun kanssa erikseen. Kaupunki esittää toteutettavaksi yhtä pysäkkiä koulun puolelle, jolloin tienylitystarvetta ei ole. Siltatien alueella on hyvä varautua lähtitulevaisuudessa kasvavaan asukasmäärään ja asiakaspotentiaaliin sekä reittimuutoksiin kaavoituksen ja yhdyskuntatekniikan suunnittelun edistymisen myötä. Alueen rakentumisen ja katuverkon kehittymisen myötä kaupungilla on tavoite laajentaa joukkoliikennepalvelua alueella ja reitti muuttunee lenkiksi. Siltatien alue on Ylöjärven kaupungin tontinluovutusohjelman tärkeimpiä alueita lähivuosien aikana.

Hatolan alueella kaavoitus ja kunnallistekniikan suunnittelu ovat meneillään. Tavoiteltu Mastontien yhteyden toteutusajankohta on tällä hetkellä vielä varauksellinen, sillä alueen rakentuminen ja käyttäjäpotentiaalin muodostuminen ottaa aikansa, tavoiteaika toteutumiselle vuosina 2026-2028. Linjastoon ehdotetaan esitettäväksi ensisijainen yhteys nykyisenkaltaisena Käyräkujaa myöten ja katkoviivalla reittivaraus suunnitellun Mastontien mukaisesti.

Linja 81 Asuntila-Hiedanranta

Asuntilan haasteena on tunnistettu alueelta puuttuva kunnollinen päätepysäkki, jonka vuoksi alue joudutaan kiertämään lenkkinä. Tähän ei kuitenkaan tässä yhteydessä ole esitettävissä ratkaisua. Asuntilan vuorotiheyden parantumista pidetään kannatettavana asiana, vaikka jatkossa yhteys edellyttää vaihdon Hiedanrannassa. Bussiliikenteen toimiminen syöttöliikenteenä mahdollistaa yhteyden joka toiseen ratikkaan, vaihtojen sujuvuus ja nopeus tulee varmistaa.

Asuntilan yhteydelle on haettu toisessa linjastoluonnoksessa nopeutta Vaasantiellä kulkemisen myötä, saavutettava matka-ajan nopeutuminen on 4-5 min/suunta. Joukkoliikenteen ja palveluiden saavutettavuutta Mikkolantiellä pidetään tärkeänä ja vuorojen liikennöintiä linja 81 osalta pyydetään tarkastelemaan vielä näiltä osin.

Linja 82 Siivikkala-Lintulampi-Hiedanranta

Linjan kääntöpaikka on nykyisen mukainen. Vuorotiheyden parantumista pidetään hyvällä asiana, vaikka jatkossa yhteys edellyttää vaihdon Hiedanrannassa. Bussiliikenteen toimiminen syöttöliikenteenä mahdollistaa yhteyden joka toiseen ratikkaan, vaihtojen sujuvuus ja nopeus tulee varmistaa.

Matka-aikaa Tampereen keskusta on palautteiden perusteella kritisoitu jonkin verran, mutta Nyssen suunnittelusta saadeun tiedon mukaan matka-aika Siivikkalasta ei muutoksen myötä pitenisi nykyisestä ratikalla loppumatkaan saavutettavan nopeushyödyn myötä.

Linja 83 Metsäkylä-Soppeenmäki-(Lielähti)-Keskustori

Toisessa linjastoluonnoksessa on osoitettu linjalla 83 yhteys Soppeenmäen ja Koulutuskeskus Valon kautta Metsäkylään. Yhteys vaikuttaa nopealta ja reittimuutosta Pallotien kautta voidaan pitää hyvänä ja kannatettava mm. oppilaitosten näkökulmasta. Vaihdotonta yhteyttä Metsäkylästä Tampereelle

(Keskustorille) pidetään hyvänä. Ensimmäisen ja toisen luonnoksen välillä tehty Teivaalantien lenkin poisjättäminen nähdään enimmäkseen positiivisena asiana.

Linjan mahdollisen toteutumisen kannalta tulee huomioida, että Pallotien liittymäjärjestelyt ovat vielä suunnitteluvaiheessa ja yhteys on esitetyllä tavalla otettavissa käyttöön sitten, kun rakennustyöt ovat valmiit. Realistinen tavoite Pallotien liittymän valmistumiselle on tämän hetken arvion mukaan vuonna 2026. Täten ehdotetaan, että linja kulkisi toistaiseksi Asemantien kautta ja reittivaraus suunnitellun Pallotien mukaisesti esitettäisi katkoviivalla.

Linja 84 Takamaa-Soppeenmäki

Linjaan ei ole esitetty merkittäviä muutoksia nykytilanteeseen nähden.

Asiakaspalautteiden perusteella on tullut paljon toiveita joukkoliikenneyhteyksistä Soppeentielle. Kannatettavana ehdotuksena lisätään tarkasteltavaksi tämän linjan liikennöintimahdollisuudet Soppeentien kautta, jolloin kyseinen alue liittyisi linjastouudistuksen myötä joukkoliikennepalvelun piiriin. Tämän mahdollistamiseksi on tarvittaessa perusteltua muuttaa linjan liikennöintiä siten, että Lakialan portille saakka ajetaan ainoastaan välttämättömimmät työmatkaliikennettä palvelevat vuorot.

Tulevaisuudessa Siltatien alueen kaavoituksen ja kehittymisen myötä on tarkoitus toteuttaa yhteys Siltatieltä Viljakalantielle. Tällöin tulee tarve tarkastella Siltatien ja Takamaan alueiden joukkoliikenteen toteuttaminen uudenaikaisena kokonaisuutena.

Linja 85 Ylöjärvi-Mutala/Kuru

Reitin lähtö-/päätepisteeseen ollaan esittämässä vaihtoehtoisia toteutuksia. Kustannustehokkuuden näkökulmasta linjan 85 liikennöinti Kuruun on haastavaa, sillä matka on pitkä ja asiakasmäärät ovat vähäisiä, mikä aiheuttaa linjalle korkean subventiotarpeen, noin 79% vuodessa, suhteessa matkustajamääriin. Toisessa linjastoluonnoksessa linjaan 85 on esitetty kaksi vaihtoehtoista toteutustapaa, jotka edellyttäisivät Ylöjärven kaupungin järjestämää liityntäliikennettä Kurusta Kyrönlahteen tai Mutalaan.

Linjan 85 nykyinen vuorotiheys Mutalaan ja Kuruun on selvästi yli palvelutasomäärittelyn (3-6 vuoroa arkisin klo 7-17). Arkisin linjalla on yhteensä 19 vuoroa/suunta ja näistä yhdeksän ajetaan Kuruun saakka. Nysseltä saatujen matkustajamäärätietojen mukaan alle 20% nousuista tehdään Kurusta, arkipäiväisen matkustajamäärän ollessa kohti Tamperetta alle 40 matkustajaa. Nousuista 75% tehdään välillä Mutala-Soppeenmäki. Vähäisten nousumäärien ja korkeiden liikennöintikustannusten perusteella voidaan pitää perusteltuna tarkastella linjan 85 rakennetta ja Kuruun saakka ajettavien vuorojen toteutusta uudelleen linjastouudistuksen yhteydessä. Kustannussäästöjen saavuttamiseksi ja panosten kohdentamiseksi käyttäjämäärien kannalta kriittisimpiin linjoihin voidaan pitää tarkoituksenmukaisena vähiten suosittujen arkivuorojen karsimista siten, että vuoromäärät Kuruun ovat hyväksytyin palvelutason 2022-2025 mukaiset. Suunnittelussa tulee turvata kriittisten koulukyydityksiin perustuvien kuljetuksien järjestäminen.

Kaupungin palveluliikenteen hyödyntämismahdollisuuksien hyödyntämistä osalla Kuru-Kyrönlahti välin yhteyksistä on selvitetty alustavasti. Tarkempi suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä Nyssen kanssa ja muutosta voidaan pitää perusteltuna,

mikäli tällä saavutettaisiin selkeä kustannushyöty. Osittainen järjestäminen kaupungin kilpailuttamalla liikenteellä edellyttäisi myös palvelubussien maksujärjestelmien muuttamista siten, että kaupungin tilaamassa liikennöinnissä kävisi maksutapana myös lähimaksu, joka tällä hetkellä palvelubussien maksujärjestelmästä puuttuu. Ennen lopullisen ratkaisun tekemistä tulee kokonaisuutta vielä suunnitella Nyssen ja Ylöjärven kaupungin kesken.

Linja 86 ja 86x Siivikkala-Ylöjärvi

Linjaan ei ole esitetty merkittäviä muutoksia nykytilanteeseen nähden.

Liite	Nyssen läntinen linjastosuunnittelu vuodelle 2024 - lausuntopyyntö
Lisätiedot	Ts. kehityspäällikkö Essi Jokinen, p. 044 486 3124, essi.jokinen@ylojarvi.fi
Esittelijä	Vs. Kaupunkirakennejohtaja
Päätösehdotus	Tekninen lautakunta päättää antaa selosteosan mukaisen lausunnon Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikenteen Läntisen linjaston 2024 suunnittelusta. Pykälä tarkastetaan kokouksessa.
Päätös	Keskustelun kuluessa esittelijä teki seuraavan lisäyksen: Pendelöinti läntisiin ympäristökuntiin, esim. työmatkaliikenne ja koulumatkat, tulisi jatkossa ottaa enemmän huomioon reitistön suunnittelussa. Hyväksyttiin yksimielisesti päätösehdotukseen tehdyllä lisäyksellä. Pykälä tarkastettiin kokouksessa. -----